

Lekcja 10

6 grudnia

PRAWDZIWY JOZUE

Tekst przewodni: 1 Kor 10,11.**Zakres studium:** 1 Kor 10,1-13; Mt 2,15; Joz 1,1-3; Dz 3,22-26; Hbr 3,7-4,11; 2 Kor 10,3-5.

Część I: Przegląd

Typologia jest jednym z zasadniczych sposobów, w jaki pisarze nowotestamentowi korzystali ze *Starego Testamentu*. Jest to mechanizm zakorzeniony w historii i teologii. W *Starym Testamencie* typami nazywa się historyczne postaci i wydarzenia, które wskazują realia związane z Jezusem i Jego dziełem. W tym sensie typologia jest formą prorocstwa, tyle że przekazanego nie w formie słownego przesłania, a historyczne osoby i wydarzenia. Typologia jest oparta na teologii, gdyż Bóg kieruje wydarzeniami, wybiera określone osoby i ustanawia instytucje, które proroczo zapowiadają realia planu odkupienia realizowanego przez Jezusa. Podobnie jak klasyczne prorocstwo, typologia wskazuje na władzę Boga nad dziejami.

Wbrew znaczeniu typologicznej interpretacji *Pisma Świętego* wielu chrześcijan nie rozumie tej kwestii. Studium *Księgi Jozuego* jest dobrą okazją do zwrócenia uwagi na biblijną typologię i zapoznania się z kryteriami rozpoznawania typów starotestamentowych oraz ich nowotestamentowego wypełnienia, a także z praktycznym znaczeniem typologii dla współczesnych adwentystów.

Przez typologię, która ukazuje Boże wzorce w *Piśmie Świętym*, możemy zauważyć panowanie Boga nad historią oraz Jego nieustające miłosierdzie wobec ludzkości wbrew upartej grzeszności Jego dzieci. Historia jest sceną, na której Bóg ukazuje swoją miłość do ludzkości. To objawienie rozwija się etapami nierozzerwalnie związane ze szczególnymi przejawami wiecznego przymierza między Bogiem a Jego stworzeniem. Te przejawy stanowią rdzeń typologii. Wzorce występujące w typologii Jozuego wskazują pragnienie Boga, by zbawić Jego lud, aby cieszył się Jego obecnością i odpoczynkiem, bez lęku, w Jego niepojętej miłości.

Część II: Komentarz

Definicja

Nie jest przesadą stwierdzenie, że „historycznie adwentyzm dnia siódmego jest nie tylko ruchem proroczym, ale także typologicznym”. Od początku istnienia adwentyzmu „typologia była metodą stosowaną w ocenie, doświadczeniu i zrozumieniu adwentystycznej tożsamości, roli i przesłania w historii zbawienia” (Erick Mendieta, *Typology and Adventist Eschatological Identity: Friend or Foe?*, „Andrews University Seminary Student Journal”, 1[wiosna]/2015, s. 45-46). Istnieją dwa rodzaje typologii - pionowa i pozioma. Typologia pionowa dotyczy powiązania między niebiańską świątynią i ziemską świątynią. Jest ona najlepiej znana i najczęściej studiowana w adwentyzmie. Typologia pozioma obejmuje powiązania między *Starym Testamentem* i *Nowym Testamentem* i stanowi jeden z podstawowych sposobów dostrzegania Jezusa w pismach „Mojżesza i wszystkich proroków” (Łk 24,27). Właśnie tego rodzaju typologia będzie przedmiotem tej lekcji.

Tradycyjne zrozumienie typologii można podsumować w następującej definicji: „studium osób, wydarzeń i instytucji (typów), które zgodnie z Bożym przeznaczeniem zapowiadają eschatologiczne wypełnienia (antytypy) w Chrystusie i realiach ewangelii ustanowionych przez Niego” (Richard M. Davidson, *In the Footsteps of Joshua*, Hagerstown 1995, s. 26). Taka definicja nie jest na siłę narzucona *Pismu Świętemu*, ale raczej wypływa ze studium fragmentów, w którym greckie słowo *typos* (typ) występuje w *Nowym Testamencie* (1 Kor 10,1-13; Rz 5,12-21; 1 P 3,18-22; Hbr 8-9), jak wskazuje Richard M. Davidson w swojej znakomitej książce *Typology in Scripture: A Study of Hermeneutical Typos Structures* (Berrien Springs 1981).

Rozpoznanie typologii Jozuego

Według definicji Davidsona istnieją cztery kryteria rozpoznawania typów i antytypów: historyczność, korespondowanie, prefiguracja i eskalacja. Po pierwsze, typy są historycznymi realiami udokumentowanymi w *Starym Testamencie*. Kiedy starotestamentowy autor spogląda wstecz na *Stary Testament* w poszukiwaniu typów, szuka wydarzeń, osób czy instytucji zakorzenionych w historii. Na przykład, przypowieści nie mają typologicznego znaczenia (por. Joz 9,7-15; 2 Sm 12,1-4). W ramach typologii Bóg działa w historii tworząc wzorce o znaczeniu proroczym, które później mają być rozpoznane przez Jego lud i proroków. Z nowotestamentowej perspektywy nie ma wątpliwości, że Jozue jest postacią historyczną. W swojej ostatniej mowie Szczepan wspomniał rolę Jozuego jako przywódcy Izraela podczas podboju Ziemi Obiecanej, kiedy namiot świadectwa został przyniesiony do Kanaanu (zob. Dz 7,44-45). Jozue jest także wspomniany w Hbr 4,7-8 jako ten, który dał czasowy odpoczynek Izraelowi.

Kolejnym fundamentalnym krokiem w rozpoznaniu typologicznych powiązań między *Starym Testamentem* i *Nowym Testamentem* jest występowanie uzasadnionego korespondowania. Korespondowanie to musi być historycznie wiarygodne, autentyczne, a nie jedynie przypadkowe czy wyobrażone. Obok korespondowania

wymienionego w środowowej części lekcji Jozue i Jezus mają to samo imię, które w hebrajskim oryginale brzmi inaczej niż w greckiej wersji, a jeszcze inaczej w języku polskim. Te dwa imiona nie wydają się identyczne z dwóch powodów. Po pierwsze, imię to jako pierwsze w biblijnym kanonie zawiera element teoforyczny, odwołujący się do imienia Boga. Imię Jozue (Joszua) jest połączeniem hebrajskiego czasownika *jsz* ' (zbawiać) i cząstki *jo*, która jest skrótem imienia *Jahwe* (zazwyczaj tłumaczonego jako „Pan”). Po drugie, Jozue nie jest pierwotnym imieniem. Mojżesz, przypuszczalnie natchniony przez Boga, zmienił imię swojego współpracownika z Ozeasz (zbawienie) na Jozue (Jahwe jest zbawieniem) (Lb 13,16).

Trzeci element, który należy rozważyć, to prefiguracja. Bóg profetycznie projektuje autentyczne typy, które można rozpoznać jeszcze zanim się wypełnią, przynajmniej w zasadniczym zarysie. Element ten podkreśla fakt, iż pisarze *Nowego Testamentu* nie wymyślali kreatywnie powiązań między *Starym Testamentem* i *Nowym Testamentem*. Profetyczny element starotestamentowego typu był z góry wpisany w tekst biblijny. Dlatego pierwotni czytelnicy i słuchacze mogli pojąć ten aspekt zapowiedzi, prefiguracji wskazanej przez natchnionych autorów. Kiedy większość tych wskazówek była odkrywana, kiedy czytelnicy porównywali wcześniejsze objawienie z późniejszym, naturalne było, że typy stawały się coraz bardziej oczywiste wraz z rozwojem kanonu biblijnego.

Należy tu podkreślić dwa istotne punkty. Po pierwsze, jedynie wydarzenia związane z Chrystusem mogą objaśnić z całą mocą mesjańskie znaczenie *Starego Testamentu*. Po drugie, w dziejach interpretacji niektóre typy zostały rozpoznane dopiero w retrospektywie. Jednak fakty te nie wykluczają istnienia proroczego sensu pierwotnego tekstu ani możliwości rozpoznania tego znaczenia przez pierwotnych odbiorców. Identyfikacja tych tekstualnych gwarantów służy jako czynnik interpretacyjnej kontroli zapobiegającej narzucaniu tekstowi przez czytelnika czegoś, czego w tekście nie ma. Bez takiej kontroli typologia łatwo mogłaby się zdegenerować do alegoryki. Upatrywanie alegorii niemal we wszystkim było dominującą metodą interpretacji *Biblii* w okresie średniowiecza. W przeciwieństwie do typologii, alegoryka dopatruje się duchowego znaczenia w *Starym Testamencie* w sposób obcy intencjom autorów pierwotnego tekstu.

Możemy wymienić także dodatkowy tekstualny gwarant uwiarygodniający typologię Jozuego w *Starym Testamencie*, mianowicie szczególne powiązanie postaci Jozuego z misją Anioła Jahwe, preinkarnowanego Chrystusa ukazanego w *Pięcioksięgu Mojżesza*. Davidson sugeruje, że „opisy misji Jozuego i misji Anioła Jahwe zawierają liczne paralelnie wyrażenia i takie same hebrajskie słowa. Zarówno Jozue jak i Anioł Jahwe mieli «przejsć przed» i «pójść przed» Izraelitami oraz «wprowadzić ich do kraju» i «dać im dziedzictwo» (por. Wj 23,23; Lb 27,17.21; Pwt 3,28; 31,3.23)”. Davidson podkreśla także bezpośrednie powiązanie między Jozuem (kapłanem po niewoli babilońskiej) i Mesjaszem w Za 6,12, gdzie „prorok zrównuje imię Jozuego z Mesjaszem”: „Następnie mówi do niego [Jozuego], mówiąc: «Tak mówi Pan Zastępów: Oto Maż, którego imię brzmi Latoroś!!»” (Davidson, *In the Footsteps of Joshua*, s. 29-30).

Ostatnim kryterium rozpoznawania typologii, jakie wymienimy tutaj, jest eskalacja. Koncepcja ta jest dobrze zobrazowana w metaforze „cienia” użytej przez apostoła Pawła w *Liście do Hebrajczyków* w celu wyjaśnienia powiązania między systemem ofiarniczym obejmującym symboliczne święta i rytuały, wskazującym na Jezusa, a zbawczą rzeczywistością Jego osoby i dzieła. Eskalacja obejmuje narastanie intensywności od typu do antytypu - crescendo od znaczenia lokalnego do powszechnego, od prowizorycznego do rzeczywistego, od czasowego do wiecznego, od sfery ludzkiej do sfery Boskiej.

Ta progresja jest widoczna w typologii Jozuego. Jak Jozue kierował podbojem Kanaanu i zapewnił doczesny odpoczynek Izraelitom, tak nowy Jozue dowodzi niebiańskim wojskiem w wielkim boju przeciwko „naziemskim władzom, zwierzchnościom, władcom tego świata ciemności, złym duchom w okęgach niebieskich” (Ef 6,12). Jego zwycięstwo jest całkowite i daje wieczny odpoczynek ludowi Bożemu.

Typologia biblijna jest fascynującą dziedziną studium biblijnego i nie powinna być zarezerwowana dla uczonych. W rozmowie z uczniami idącymi do Emaus Jezus zganił ich za to, że nie rozumieli typologicznego znaczenia *Pisma Świętego*: „O głupi i gnuśnego serca, by uwierzyć we wszystko, co powiedzieli prorocy. Czyż Chrystus nie musiał tego wycierpieć, by wejść do swojej chwały? I począwszy od Mojżesza poprzez wszystkich proroków wykładał im, co o nim było napisane we wszystkich Pismach” (Łk 24,25-27). Oby adwentyści dnia siódmego nie popełniali podobnego błędu.

Część III: Zastosowanie

Bóg jest konsekwentny

Starotestamentowe typy są ugruntowane w historycznych wzorcach, które zostały ukształtowane pod wpływem Bożych interwencji i są efektem Bożych obietnic. Ukazują one wierność Boga w Jego działaniach dla ludzkości oraz najwyższą władzę Boga nad historią. Typologia nie jest jedynie metodą interpretowania *Starego Testamentu* w relacji do Jezusa, ale jest także sposobem interpretowania historii.

Jak konsekwentność Boga i Jego panowanie nad historią mogą pomagać ci uporać się z niepewnością ludzkiej egzystencji?

Typologia dzisiaj

Z jednej strony studium typologii pomaga nam zrozumieć, kim jest Jezus i czego Bóg dokonuje przez Niego. Ukazuje, w jaki sposób osoby takie jak Mojżesz, Aaron i Dawid zapowiadają rolę Mesjasza jako proroka, kapłana i króla. Podobnie typy instytucjonalne, takie jak ofiary i święta religijne, w tym Pascha, objawiają ofiarny charakter misji Chrystusa. Wydarzenia typologiczne także wskazują na dokonania Jezusa dla Jego ludu. Z drugiej strony, typologia objawia oczekiwania Boga wobec Jego dzieci.

Zważywszy te dwa aspekty teologii, co wymienione poniżej typy objawiają o Jezusie i jak możesz posłużyć się tymi przykładami, by kształtować twój sposób życia stosownie do woli Boga?

1. Izaak dobrowolnie poddający się śmierci na ołtarzu ofiarnym (Rdz 22; por. Hbr 11,17-19).
2. Józef jako wyzwoliciel swojego rodu w relacjach ze swoimi braćmi (Rdz 44-45).
3. Mojżesz jako wyzwoliciel i pośrednik między Izraelitami a Bogiem (Wj 32,30-34).
4. Dawid jako pomazaniec (mesjasz) król w jego postępowaniu wobec Saula (1 Sm 24.26).

MATERIAŁY DLA NAUCZYCIELI

- **Przewodniki**- materiały uzupełniające treść „Lekcji biblijnych”.
- **Pytania**- propozycje przebiegu zajęć i pytań do dyskusji w szkole sobotniej.
www.adwent.pl
dział: Studium biblijne
- **Materiał do „Czasu misji”**:
<https://adwent.pl/czas-misji>

KONSULTACJE ONLINE DLA NAUCZYCIELI

- Wspólne przygotowanie do prowadzenia najbliższego studium Biblii.
- Propozycje dodatkowych zajęć.
- Odpowiedzi na pytania związane z treścią studium.
- Wspólnota, modlitwa

każdy czwartek, godz.20.00
Zoom: 856 5129 9515
Kod dostępu: Biblia